Από τη Γεωργία στην Αθήνα μετ' επιστροφής

Η εξιχνίαση της δολοφονίας του ηθοποιού Νίκου Σεργιανόπουλου οδήγησε σε έναν Γεωργιανό μετανάστη στην Αθήνα, με τον οποίο ο ηθοποιός συναντήθηκε στην Πλατεία Βικτωρίας μία φορά μονάχα – τη μοιραία. Υπάρχουν πολλοί ακόμα Γεωργιανοί και πολλές Γεωργιανές στην Αθήνα που δεν θα επέτρεπαν στις συνθήκες να τους οδηγήσουν στο έγκλημα. Συναντήσαμε μία απ' αυτές, ίσως την πιο επαναστάτρια και την πιο χειραφετημένη, και ζήσαμε μαζί της μερικές μέρες στην καθημερινότητά της. Πώς ζει, τι προοπτικές έχει, τι επιλογές της προσφέρονται; Και γιατί η Αθήνα την απογοήτευσε;

ΚΕΙΜΕΝΟ-ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΒΑΖΟΥ

Ομόνοια. Πλατεία Αγίου Κωνσταντίνου. Κυριακή πρωί. Συνωστισμός ανθρώπων. Μικρές παρέες, κυρίως γυναικών, κάθονται στα πεζούλια, συζητάνε, τσιμπολογάνε, μιλάνε στο κινητό. Μένουν στο ίδιο σημείο για ώρες. Πολλές φορές όλη την ημέρα. Κάτοικοι μιας πολυκατοικίας στην οδό Βηλαρά προσπαθούν να μπουν στο σπίτι τους. Είναι σχεδόν αδύνατο να φτάσουν στην εξώπορτα του κτιρίου. Οι γυναίκες που κάθονται στα σκαλοπάτια απρόθυμα κάνουν λίγο στην άκρη.

«Οι περισσότερες γυναίκες είναι από τη Γεωργία», μου λέει η φίλη μου Αικατερίνη. «Δουλεύουν σε ελληνικά σπίτια ως οικιακοί βοηθοί και παραμάνες. Η Κυριακή είναι η μοναδική ημέρα που έχουν ρεπό. Η Πλατεία Αγίου Κωνσταντίνου και οι γύρω δρόμοι είναι ένα σημείο αναφοράς».

Η Αίκα, έτσι φωνάζουν την Αικατερίνη στην πατρίδα της, τη Γεωργία, είναι 30 χρόνων. Γεννήθηκε σε μια χώρα που αντιμετωπίζει συνεχιζόμενες οικονομικές και πολιτικές κρίσεις μετά την απόκτηση της ανεξαρτησίας της το 1991. Όλα είναι αβέβαια. Θα ξεσπάσει ο πόλεμος που αναμένεται μεταξύ Γεωργίας και Αμπχαζίας; Ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού είναι ξενιτεμένο, οι μισθοί δύσκολα ξεπερνούν τα 30 δολάρια το μήνα, οι τιμές εκτοξεύονται μέρα με τη μέρα, η ανεργία είναι πολύ μεγάλη. ▶

ΝΕΑ ΓΥΝΑΙΚΑ ΨΑΧΝΕΙ

Η Λάλι από την Γεωργία, φίλη και συγκάτοικος της Αίκας ήρθε στη χώρα μας για να αναζητήσει μια καλύτερη τύχη. Δυστυχώς, το πτυχίο της από γερμανικό πανεπιστήμιο το μόνο που μπορεί να της εξασφαλίσει είναι μια θέση καθαρίστριας.

Η Αίκα μεγάλωσε στην πρωτεύουσα της Γεωργίας. Η οικογένειά της ανήκει στη μεσαία τάξη. Τελείωσε το Οικονομικό Τμήμα του Πανεπιστημίου της Τιφλίδας. Στα 24 της πήγε στη Γερμανία για να σπουδάσει Γερμανική Φιλολογία. Έμενε στη φοιτητική εστία. Για να καλύψει τα έξοδά της, δούλευε σε μπαράκια, εστιατόρια και σπίτια. Δεν της έμενε αρκετός χρόνος για μελέτη και δεν κατάφερε να τελειώσει τις σπουδές της μέσα στα προκαθορισμένα χρονικά περιθώρια. Η φοιτητική της βίζα δεν ανανεώθηκε. Από συμπατριώτες της έμαθε ότι στην Ελλάδα βρίσκεις εύκολα δουλειά. Δεν ήθελε να γυρίσει στη Γεωργία χωρίς να έχει μια οικονομική άνεση. Με βαριά καρδιά εγκατέλειψε πριν από μερικές εβδομάδες τη Γερμανία και ήρθε στην Αθήνα.

Προσπαθώντας να επιλέξει δουλειά

Τα πράγματα δεν ήταν τόσο εύκολα όπως τα φαντάστηκε. Το γραφείο ευρέσεως εργασίας στην Ομόνοια μπόρεσε να της προσφέρει μόνο θέσεις εργασίας σε σπίτια ως οικιακή βοηθό, παραμάνα ή για τη φροντίδα ηλικιωμένων. Πλήρωσε 50 ευρώ προκαταβολικά. Σε περίπτωση που θα έπιανε δουλειά, το γραφείο θα έπαιρνε ως αμοιβή άλλα 100 ευρώ από την Αίκα και 300 από τον εργοδότη. Επισκέφτηκε αρκετά σπίτια. Όταν τη ρώταγαν πότε θα αρχίσει, απαντούσε ότι θέλει λίγο χρόνο για να το σκεφτεί. «Να το σκεφτείς; Μα εσύ ψάχνεις δουλειά, τι να σκεφτείς!» της απαντούσαν δυσαρεστημένα. Αυτό δεν της άρεσε. Επίσης, της φάνηκε αδύνατον να προσέχει όλη την ημέρα κάποιο μικρό παιδί χωρίς να μιλάει τη γλώσσα του. Οι γονείς δεν έδειχναν να αντιμετωπίζουν πρόβλημα. Η σκέψη να εκτελεί χρέη νοσοκόμας σε ηλικιωμένους την τρόμαζε. Η διευθύντρια του γραφείου, μια Αρμένισσα, θεώρησε ότι η Αίκα είναι ένα πολύ δύστροπο παιδί. Συνήθως οι γυναίκες μένουν στο πρώτο σπίτι που επισκέπτονται. Η Αίκα αποφάσισε ότι αυτή η δουλειά δεν της ταιριάζει. Το γεγονός ότι σε λίγες ημέρες θα έληγε η γερμανική φοιτητική της βίζα την αναστάτωνε. «Δεν μπορώ να φανταστώ τον εαυτό μου παράνομο. Οι περισσότεροι Γεωργιανοί δεν έχουν άδεια παραμονής. Έχουν έρθει είτε με τουριστική βίζα που κάποια στιγμή έληξε ή παράνομα μέσω Τουρκίας. Οι εργοδότες δεν δείχνουν να αγχώνονται, παρότι γνωρίζουν ότι οποιαδήποτε στιγμή μπορεί να βρεθεί ο άνθρωπος που δουλεύει σπίτι τους στη φυλακή», μου διηγείται.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΟΟΣ...
Στην πάροδο της Αγίου Κωνσταντίνου, δύο ιδιωτικά ταχυδρομικά γραφεία αναλαμβάνουν την αποστολή δεμάτων στο Μπακού και στην Τυφλίδα.

> «Στη Γερμανία με αντιμετώπιζαν πάντοτε με σεβασμό. Ήταν ευγενικοί. Είχα και εγώ, όπως εκείνοι, υποχρεώσεις απέναντι στο γερμανικό κράτος»

«Σοκαρίστηκα από τον ίδιο μου το λαό όταν έφτασα στην Αθήνα», μου εξομολογείται η Αίκα. «Συνάντησα άβουλους ανθρώπους, υποτελείς στα ελληνικά αφεντικά. Οι περισσότερες γυναίκες είναι λυπημένες και περιμένουν την ώρα να γυρίσουν πίσω στην πατρίδα, έχοντας βάλει λίγα λεφτά στην άκρη. Άλλες έχουν άντρα και παιδιά στη Γεωργία και στέλνουν κάθε μήνα το μισθό στην οικογένειά τους. Ο Σαακασβίλι, ο πρωθυπουργός της χώρας μου, δεν υποστηρίζει τις γυναίκες που είναι πάνω από 40 χρόνων. Δεν τους προσφέρονται επαγγελματικές ευκαιρίες. Όλοι γνωρίζουν ότι στην Ελλάδα και την Ιταλία υπάρχουν πολλές θέσεις εργασίας σε σπίτια. Ο θεσμός τού "μέσα" δεν υπάρχει σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα. Γι' αυτό ζουν τόσες Γεωργιανές στην Ελλάδα. Και ας είναι παράνομες. Φαντάσου ότι τις περισσότερες γυναίκες τις έχουν πιάσει αρκετές φορές και έχουν περάσει μήνες στη φυλακή. Εγώ ούτε δύο ώρες δεν θα άντεχα. Το είπα σε μια παρέα και με κορόιδευε: "Κορίτσι μου", μου έλεγαν, "οι φυλακές στην Ελλάδα δεν έχουν καμία σχέση με εκείνες στην πατρίδα. Δεν περνάς άσχημα. Μετά κάνεις αίτηση για άσυλο και σου δίνεται η ροζ κάρτα. Με αυτή δικαιούσαι να μείνεις 6 μήνες στην Ελλάδα. Μετά βλέπεις τι κάνεις. Αν είσαι τυχερός, έχεις και έναν δικό σου άνθρωπο, Έλληνα, που σε βοηθάει"».

Η Αίκα αποφάσισε να γυρίσει στην πατρίδα της, τη Γεωργία. «Οι συμπατριώτισσές μου εδώ δεν με καταλαβαίνουν. Με θεωρούν πολύ τυχερή που μπόρεσα να έρθω στην Ελλάδα χωρίς να πληρώσω. Οι περισσότερες πήραν ένα δάνειο ύψους 4.000 ευρώ για να μπορέσουν να μπουν παράνομα στη Ελλάδα. Βρίσκουν μια δουλειά σε σπίτι, κερδίζουν γύρω στα 600-800 ευρώ το μήνα, στο διάστημα ενός χρόνου ξεχρεώνουν το δάνειο και κάθονται άλλα δύο χρόνια στην Ελλάδα για να μαζέψουν λεφτά. Υπάρχουν βέβαια και γυναίκες που είναι πολύ ευχαριστημένες από τη ζωή που κάνουν εδώ και δεν σκέφτονται να γυρίσουν στην πατρίδα».

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑ
Η Αίκα ψάχνει δουλειά σε αναρτημένες αγγελίες (κάτω). Κάποιες συμπατριώτισσές της στήνονται καθημερινά γωνία Αγίου Κωνσταντίνου και Μενάνδρου για να τις φωνάξουν για οικιακές εργασίες (πάνω).

Κρεβάτι 5 ευρώ η νύχτα, μπάνιο 3 ευρώ

Περνάμε από την οδό Ζήνωνος, όπου η Αίκα μού δείχνει ένα μπαλκόνι με κόκκινα πλαστικά τριανταφυλλάκια. «Εκεί βρίσκεται το πρώτο διαμέρισμα στο οποίο έμεινα όταν έφτασα στην Αθήνα. Ανήκει σε μια Γεωργιανή παντρεμένη με Έλληνα. Νοικιάζει κρεβάτια για 5 ευρώ τη νύχτα. Το διαμέρισμα έχει τρία δωμάτια, περίπου 13 τ.μ. το καθένα, ένα μπάνιο και μία κουζίνα χωρίς ψυγείο. Σε κάθε δωμάτιο υπάρχουν 8 κρεβάτια. Για να κάνεις μπάνιο, πληρώνεις 3 ευρώ κάθε φορά. Για να σου επιτραπεί να φτιάξεις έναν καφέ το πρωί, πληρώνεις επιπλέον 2 ευρώ για ένα μήνα. Η πόρτα του διαμερίσματος είναι πάντα ανοιχτή. Μόνο η κεντρική είσοδος του κτιρίου κλείνει στις 22:00. Τα πράγματά μου τα έκρυβα κάτω από το κρεβάτι μου. Προσπαθούσα να μη λείπω πολύ και, όταν έφευγα, έπαιρνα πάντοτε μαζί μου το φορητό μου υπολογιστή. Άντεξα μία εβδομάδα. Τώρα μετακόμισα σε ένα άλλο διαμέρισμα στην οδό Αγίου Κωνσταντίνου. Εκεί επιτρέπεται να κάνεις δύο φορές την εβδομάδα, κάθε Δευτέρα και Τετάρτη, μπάνιο δωρεάν. Η κάθε παραπάνω φορά κοστίζει 2 ευρώ».

Μπαίνουμε σε μια στοά. Στο βάθος βρίσκονται δύο ταχυδρομικά γραφεία από τα οποία στέλνεις πακέτα στη Γεωργία. Το κάθε κιλό στοιχίζει 2 ευρώ. Απαγορεύεται να βάζεις αντικείμενα αξίας ή χρήματα. Τα πακέτα τυλίγονται σφιχτά με καφέ αυτοκόλλητη ταινία και αποκτούν μια ομοιομορφία. Τώρα καταλαβαίνω γιατί στα περίπτερα γύρω από την Ομόνοια πουλάνε αυτοκόλλητη καφέ ταινία. Προσπαθώ να βγάλω κάποιες φωτογραφίες, αλλά τα κακύποπτα βλέμματα γύρω μου με σταμα-

τούν. Τι να θέλει μια Ελληνίδα ανάμεσα σε τόσους Γεωργιανούς; Η Κατερίνα κάθε τόσο μου μεταφράζει τις συζητήσεις που ακούει γύρω της. «Αυτές οι γυναίκες μιλάνε για τη ζωή τους στην Ελλάδα. Η μία λέει ότι, όταν βγάλει 10.000 ευρώ, δεν θα υπάρχει λόγος να ξαναγυρίσει ποτέ στη ζωή της στην Ελλάδα. Η άλλη λέει ότι θα μείνει τρία χρόνια και μετά ούτε λεπτό παραπάνω και η τρίτη ότι πρέπει να στείλει οπωσδήποτε τα λεφτά, ό,τι και να γίνει».

Πάμε στο γεωργιανό εστιατόριο «Pirosmani» (από το όνομα ενός μεγάλου λαϊκού Γεωργιανού ζωγράφου) στην Αγίου Κωνσταντίνου για να φάμε χατζαπούρι (πίτα με τυρί) και να πιούμε ένα καταπράσινο αναψυκτικό με πολύ ιδιαίτερη γεύση. Εκεί συναντάμε τις δύο φίλες της Αίκας, τη Λάλι και την Ία. Μένανε μαζί στη Γερμανία, στη φοιτητική εστία. Τα δύο κορίτσια δουλεύουν εδώ και λίγο καιρό ως εσωτερικές σε δύο βίλες στην Κηφισιά. Αποφάσισαν να το κάνουν για ένα χρόνο μόνο και μόνο για τα χρήματα. Η Λάλι θα ήθελε κάποτε να αγοράσει ένα διαμέρισμα στην Τιφλίδα. Η Ία έχει ήδη δεσμευτεί για ένα διαμέρισμα που χτίζεται και πρέπει να στέλνει κάθε μήνα 500 ευρώ στην κατασκευαστική εταιρεία.

«Εδώ ζω τι θα πει σκληρή ζωή. Δεν περίμενα ότι θα ήταν έτσι τα πράγματα. Και στη Γερμανία δούλευα παράλληλα με το πανεπιστήμιο. Πρόσεχα παιδιά, καθάριζα σπίτια. Ήμουν όμως ανεξάρτητη. Οι άνθρωποι εκεί με σέβονταν, με αντιμετώπιζαν ως άνθρωπο. Εδώ είμαι μόνο "κοπέλα"», διηγείται η Ία με παράπονο. Και συνεχίζει: «Η οικογένεια στην οποία μένω είναι ευγενική. Δεν μπορεί όμως να φανταστεί ότι έχω προσωπικές ανάγκες. Πρέπει να είμαι πάντοτε παρούσα».

Στη συζήτηση μπαίνει και η Λάλι: «Και εγώ δεν μπορώ να πω κάτι άσχημο για την κυρία μου. Όταν αρρώστησα, με πήγε στον γιατρό. Με ρωτάει πάντα αν μου αρέσει το φαγητό και αν χόρτασα. Δεν μπορώ όμως να πάω μια βόλτα να ξεσκάσω. Μένω στο σπίτι, αλλά δεν έχω κλειδιά. Έχω ρεπό κάθε δεύτερη Κυριακή. Είμαι τελείως εξαρτημένη από το πρόγραμμα της οικογένειας. Φοβάμαι και να κυκλοφορήσω γιατί χθες έληξε η βίζα μου. Όποτε βλέπω αστυνομία, χάνω μερικά χρόνια από τη ζωή μου. Στη Γερμανία θα ήταν σχεδόν αδύνατο να ζήσω παράνομα. Εγώ φταίω

ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΣΤΟ ΚΑΦΕ
Η Αίκα, η Ία και η Λάλι μπροστά από το καφέ «Pirosmani», στην Αγίου Κωνσταντίνου. Εδώ τρώνε χατζαπούρι, πίνουν ένα ποτό με βαθύ πράσινο χρώμα. Η Ία και η Λάλι θα δουλέψουν εδώ για ένα χρόνο...

που ήρθα. Αλλά τι να έκανα στη Γεωργία;»

Η Αίκα ως πιο δυναμική προσθέτει: «Φταίνε οι ίδιες οι γυναίκες που δεν έχουν περισσότερα δικαιώματα. Συνήθως είναι αγράμματες. Έρχονται στην Ελλάδα γιατί ξέρουν ότι εδώ υπάρχουν δουλειές. Κάνουν τα πάντα, αρκεί να πληρωθούν. Πολλές γυναίκες πάνε στην κυρία τους στο τέλος του μήνα και ζητάνε επιτακτικά το μισθό τους. "Θα πεθάνουν τα παιδιά μου στη Γεωργία αν δεν τους στείλω αμέσως τα λεφτά", τους λένε. Παραδίνονται έτσι στα χέρια των αφεντικών. Συμφωνώ ότι η ζωή στη Γεωργία είναι δύσκολη. Για πολλούς η μετανάστευση είναι η μόνη λύση. Δεν συμφωνώ όμως με τους νέους ανθρώπους που πιστεύουν ότι στην Ευρώπη τα λεφτά μεγαλώνουν στα δέντρα. Δεν προσπαθούν καν να φτιάξουν τη ζωή τους στην πατρίδα μας. Δεν σπουδάζουν. Κάνουν τα πάντα, αρκεί να βρεθούν στην Ευρώπη».

Άδοξη επιστροφή στη Γεωργία

Σε λίγες ημέρες η Αίκα θα ταξιδέψει με το τρένο στη Θεσσαλονίκη για να συναντήσει τον πατέρα της. Εμπορεύεται αυτοκίνητα. Τα αγοράζει στη Γερμανία και τα πηγαίνει οδικώς μέσω Ελλάδας στην Τιφλίδα. Σκοπεύουν να περάσουν τα ελληνοτουρκικά σύνορα πριν λήξει η βίζα της. «Μπορεί να είμαι υπεραισιόδοξη για το μέλλον μου στη Γεωργία. Είμαι όμως νέα, έχω σπουδάσει, έχω ικανότητες. Βέβαια, στη χώρα μου μετράνε περισσότερο οι προσωπικές διασυνδέσεις παρά οι γνώσεις σου».

Η Αίκα ξέρει ότι θα αρχίσει με έναν πολύ χαμηλό μισθό, το πολύ 100 ευρώ μηνιαίως. Θα αναγκαστεί να ξαναμείνει με τους γονείς της. Η αρχή θα είναι σίγουρα δύσκολη.

Τι της άφησε το σύντομο πέρασμά της από την Ελλάδα;

Μια πικρή γεύση. Έλλειψη σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Αισθήματα κατωτερότητας. «Στη Γερμανία με αντιμετώπιζαν πάντοτε με σεβασμό. Ήταν ευγενικοί. Είχα και εγώ, όπως εκείνοι, υποχρεώσεις απέναντι στο γερμανικό κράτος. Μερικές φορές ήταν πολύ δύσκολο να αντεπεξέλθω οικονομικά. Όλα ήταν καλά οργανωμένα. Οι Γεωργιανοί που έρχονται στην Ελλάδα έχουν ως μοναδικό σκοπό να βγάλουν λεφτά. Υπομένουν τα πάντα. Οι περισσότεροι Έλληνες το ξέρουν και το εκμεταλλεύονται. Οι θεσμοί δεν βοηθούν. Δεν υπάρχει κρατική μέριμνα».

> «Συνάντησα άβουλους ανθρώπους, υποτελείς στα ελληνικά αφεντικά. Οι περισσότερες γυναίκες είναι λυπημένες και περιμένουν την ώρα να γυρίσουν πίσω στην πατρίδα, έχοντας βάλει λίγα λεφτά στην άκρη»

Συνόδεψα την Αίκα στο σταθμό Λαρίσης. Ένας φίλος της Γεωργιανός ήρθε να τη χαιρετήσει. Εκείνη κοίταζε γύρω της μήπως δει συνταξιδιώτες από την πατρίδα της. Δεν ανακάλυψε κανέναν. Μου εξήγησε ότι εκείνοι που δεν έχουν χαρτιά ταξιδεύουν με λεωφορείο, δεν τολμάνε να μπουν σε τρένο.

«Αναρωτιέμαι αν θα ξαναδώ κάποια άτομα που γνώρισα. Θα μπορέσω να ταξιδέψω ξανά στην Ευρώπη; Μήπως ήταν τελικά η μοναδική μου ευκαιρία και τώρα καταδικάζω τον εαυτό μου; Έφυγα από τη Γεωργία για να σπουδάσω στη Γερμανία. Μήπως θα αναγκαστώ στο μέλλον να εγκαταλείψω τη χώρα μου ως οικονομικός πρόσφυγας; Και αν ξεσπάσει ο πόλεμος; Μήπως αναγκαστώ να δεχτώ και εγώ κάποια πράγματα και ας νιώθω ότι με υποβιβάζουν; Δεν είμαστε όλοι ίσοι σε αυτόν τον κόσμο. Το συνειδητοποιώ όλο και περισσότερο. Και ας προέρχομαι από μια χώρα με φυσικές ομορφιές και σημαντική πολιτιστική κληρονομιά».

Όλα φαίνονται αβέβαια. Το σίγουρο είναι ότι η Αίκα είναι μια γυναίκα με θάρρος και πίστη στον εαυτό της. Θέλει να κάνει το όνειρό της πραγματικότητα, να δουλέψει στο πεδίο που την ενδιαφέρει, να νιώθει ότι τη σέβονται γι' αυτό που είναι. Θέλει να ακουστεί η φωνή της. ■

ΑΝΤΙΟ, ΕΛΛΑΔΑ
Η Αίκα στο σταθμό Λαρίσης. Η Αθήνα δεν της έδωσε καμία ευκαιρία. Επιστρέφει στη Γεωργία. Θα δοκιμάσει να κερδίσει αλλιώς το μέλλον της – με πολλή προσπάθεια αλλά και με αξιοπρέπεια.